

PhDr., PhD. Ľubica Droppová, rod. Markovičová

(* 1935)

Ľubica Droppová, rod. Markovičová, dcéra významného slovenského ekonóma, finančníka, bojovníka v SNP a politického väzňa Karola Markoviča, vo svojom rozprávaní približuje život svojho otca a popisuje tiež strasti celej rodiny, ktoré zažívali vo fašistickom i komunistickom režime. Karol Markovič, otec pamätníčky, sa v roku 1939 stal riaditeľom filiálky Slovenskej národnej banky v Banskej Bystrici. Zapojil sa do protifašistického odboja aj do príprav SNP. Filiálka, ktorú viedol, finančne pomáhala zabezpečovať potreby na povstaleckom území. Pán Markovič počas povstania taktiež zabezpečil ukrytie vzácnych kovov pred nemeckou armádou aj záchranu tzv. židovského zlata, teda arizovaného bohatstva židovských obyvateľov Slovenska. Za odbojovú činnosť bol zatknutý a odvečený do koncentračného tábora. Našťastie prežil a vrátil sa na Slovensko k rodine. Po vojne celá rodina Markovičovcov dúfala, že sa znova nadýchnu a začnú nový spoločný život. Komunistický prevrat však tieto nádeje čoskoro zhatil. Otec sa jedného dňa nevrátil z práce a nikto nevedel, kde sa nachádza. Pamätníčkina mamička začala zažívať kolotoč výsluchov, z ktorých sa vracala psychicky vyčerpaná a utýraná. Neúnosná situácia vyústila do rodinnej tragédie, pamätníčkina mamička si siahla na život. Následne začali vypočúvať Ľubicu a mučili ju otázkami, prečo jej mama spáchala samovraždu. Otca nakoniec odsúdili vo vykonštruovanom procese, ale v roku 1956 pustili na amnestiu. Ľubica napriek zlému kádrovému posudku a finančnému nedostatku s pomocou príbuzných vyštudovala etnológiu a stala sa úspešnou odborníčkou v tejto oblasti.

 príbeh

 podcast

Aktivita 1: Väzeň dvoch režimov

skupinová, hromadná aktivita

Cielová skupina:

základná a stredná škola

Časová dotácia:

3 vyučovacie hodiny

Téma:

prenasledovanie v období fašizmu a komunizmu, príbehy 20. storočia, politická angažovanosť

Ciel:

Prostredníctvom spomienok pamätníčky na jej otca Karola Markoviča, významného ekonóma a osobnosť 20. storočia, priblížiť žiakom prenasledovanie niektorých osobností v oboch totalitných režimoch, fašistickom a komunistickom.

Pomôcky:

príbeh pamätníčky, PC/tablet, pero/ceruzky, papier, tabuľa/flipchart, krieda/fixky

Postup:

1. fáza: Sociálno-historický kontext, objasnenie pojmov fašizmus a komunizmus

(časová dotácia: 45 min)

- Diskusiu pedagóg/pedagogička začne otázkou, či žiaci poznajú pojmy fašizmus a komunizmus, prípadne ako im rozumejú.
- Potom si trieda s pomocou učiteľa/ky vyhledá definície týchto pojmov v slovníkoch, encyklopédiách na internete alebo v knižnej podobe.
- Následne začnú pracovať s časovou osou 20. storočia. Vyučujúci/a pripraví pojmy a udalosti, ktoré žiaci umiestňujú na časovú os (napríklad: VOSR, prevzatie moci Hitlerom, vypuknutie 2. svetovej vojny, SNP, Víťazný február a pod.).
- Trieda v spolupráci s učiteľom/učiteľkou tiež definuje, ktoré pojmy patria ku ktorému totalitnému režimu – fašizmu alebo komunizmu.

2. fáza: Zoznámenie sa s príbehom pamätníčky

(časová dotácia: 45 min)

- Žiaci si vypočujú alebo prečítajú príbeh pamätníčky.
- Následne si rozdadajú vytlačený celý príbeh a rozdelia sa na dve skupiny.
 - > 1. skupina vyhledá momenty, v ktorých pamätníčka popisuje, akým spôsobom a prečo bol jej otec prenasledovaný počas fašistického režimu.
 - > 2. skupina sa zameria na momenty prenasledovania otca a celej rodiny počas komunistického režimu a tiež sa bude snažiť identifikovať príčiny prenasledovania.
- Takéto momenty si poznačia a môžu si ich umiestniť aj na časovú os pripravenú v predchádzajúcej fáze.

3. fáza: Hľadanie a pochopenie príčin prenasledovania istých občanov vo fašistickom a komunistickom režime

(časová dotácia: 45 min)

- Na základe poznatkov z 1. fázy a 2. fázy sa žiaci pod vedením pedagóga/pedagogičky zamyslia nad príčinami prenasledovania vybraných občanov v totalitných režimoch.
 - > Prečo bol Karol Markovič prenasledovaný vo fašistickom režime?
 - > Prečo v komunistickom?

- > Boli dôvody prenasledovania rovnaké v oboch režimoch?
- > Aké hodnoty bránil K. Markovič?
- > Mohol nejak zabrániť prenasledovaniu seba a svojej rodiny?
- Existujú v súčasnosti režimy, ktoré prenasledujú svojich občanov z podobných alebo rovnakých dôvodov? Môžeme ako jednotlivci alebo ako spoločnosť nejak zabrániť tomu, aby neboli občania prenasledovaní za svoje politické názory alebo svetonázor, prípadne náboženské presvedčenie? Ak áno, ako, ak nie, prečo?
- Pomáhajú nám príbehy z minulosti, týkajúce sa prenasledovaných ľudí v totalitných režimoch, lepšie pochopiť aj dnešné prenasledovanie občanov v nedemokratických režimoch? Ak áno, ako, ak nie, prečo?

Aktivita 2: Rodina ako nepriateľ režimu

skupinová, hromadná aktivita

Cieľová skupina:

základná a stredná škola

Časová dotácia:

3 – 3,5 vyučovacej hodiny

Téma:

príbehy 20. storočia, fašizmus, komunizmus, samovražda, prenasledovanie totalitnými režimami

Cieľ:

Téma prenasledovania občanov z dôvodu aktivít proti totalitným režimom je dôležitým námetom historického výskumu. Veľakrát nebol prenasledovaný len jednotlivec, ale celá rodina. Prostredníctvom konkrétneho príbehu pamätníčky chceme pomôcť žiakom vcítiť sa do situácie a problémov režimom prenasledovanej osoby a jej rodinných príslušníkov.

Pomôcky:

príbeh pamätníčky, PC/tablet, pero/ceruzky, papier, tabuľa, krieda/fixky, nástenka, pomôcky na jej vyzdobenie

Postup:

1. fáza: Zoznámenie sa s témou a príbehom pamätníčky

(časová dotácia: 45 min)

- Na úvod aktivity si trieda spoločne vypočuje alebo prečíta príbeh pamätníčky.
- Na podnet pedagóga/pedagogičky si žiaci vo dvojiciach prečítajú príbeh ešte raz so zameraním sa na to, ako pamätníčka popisuje situácie, ktoré ovplyvňovali rodinu pri prenasledovaní otca. Všímajú si tiež tie časti rozprávania, ktoré približujú prenasledovanie ďalších rodinných príslušníkov.
- Zaznamenajú si všetky udalosti a situácie, kedy bola rodina perzekvovaná kvôli aktivitám Karola Markoviča.
- K spracovaniu tejto problematiky je potrebné pristúpiť citlivo z dôvodu náročných osobných udalostí v živote pamätníčky (samovražda jej matky).

2. fáza: Príbehy rodín príbuzných prenasledovaných totalitnými režimami

(časová dotácia: 45 min – 75 min)

- Žiaci si s pomocou učiteľa/ky vyhľadajú na webe Memoryofnations.sk podobné príbehy cez kategóriu Příbuzný/příbuzná politického vězně | Paměť národa.

- Trieda sa rozdelí na štyri skupiny, každá si vyberie jeden z príbehov v danej kategórii a prečíta si ho alebo vypočuje. Následne skupiny v krátkosti (5 – 7 minút) predstavia príbeh svojho pamätníka z pohľadu príbuzného/príbuznej politického väzňa. Vysvetlia, prečo sa daný/á príbuzný/á dostal/a do väzenia, ako to zasiahlo rodinu príbuzného/príbuznej, akým spôsobom bola perzekvovaná.

3. fáza: Strasti a problémy rodín, ktoré boli politicky perzekvované
(časová dotácia: 45 min)

- Vyučujúci/a pripraví nástenku, na ktorú žiaci postupne píšú a pripevňujú dôvody prečo boli príbuzní pamätníkov prenasledovaní. Tieto dôvody dávajú na jednu stranu plochy nástenky.
- Na druhú stranu nástenky žiaci uvádzajú, ako boli prenasledované rodiny politických väzňov.
- Spolu s pedagógom/pedagogičkou na základe získaných poznatkov trieda zostavuje obraz totalitných režimov.
 - > Z akých dôvodov prenasledoval vybraných občanov?
 - > Ako ich trestal?
 - > Ako perzekvoval ich príbuzných?
 - > Aké následky to malo na celé rodiny aj v ďalších generáciách?